

období od vyhlášení bojového poplachu až do určitého dne mobilizace, v jiném případě jen období mobilizačních dnů.

Tato forma řízení cvičení klade nároky na řídícího a jeho pomocníky, zato však zabezpečuje plné rozvinutí činnosti cvičícího štábu ve směru teritoriálním i vertikálním.

Řídící cvičení se svými pomocníky pak sleduje činnost cvičících velitelů (náčelníků) a jejich štábů, vyhodnocuje ji a

schvaluje rozhodnutí nebo upřesňuje požadavky v tom rozsahu, jako ve skutečnosti a podle funkčních povinností.

Skupina rozebrání rozebírá připravené situace (nebo upřesněné řídícím cvičení) podle konkrétních přijatých opatření cvičícími.

Cvičení v rozpětí 2—3 dnů dává nejlepší předpoklady připravovat příslušné stupně teritoriálního velení k plnění složitých úkolů za branné pohotovosti státu.

Věda a válka

Plukovník Josef Průša, CSc.

Další rozvoj lidské společnosti není myslitelný bez stále a stále hlubšího vědeckého poznávání objektivní reality její existence. Proces života lidské společnosti a jeho všestranné základy a podmínky ve své mnohotvárnosti mohou být poznávány jediné souhrnem celé řady věd, kategorizovatelných v naší současnosti především do oblastí věd filosofických, společenských, přírodních a technických.

Tento závěr je plně platný jak pro proces života lidské společnosti vůbec, tak i pro proces života lidské společnosti v jakýchkoli historicky specifických podmínkách.

Válka pak, vzata v celé své totalitě, je právě jedním z takovýchto „specifických“ procesů života lidské společnosti; určujícím atributem války je specifická forma realizace politiky válčících států, či koalic — ozbrojený zápas.

* * *

V současné době jsou v podstatě dvě skupiny názorů na vojenskou vědu a na její předmět zkoumání: maximalistické názory vycházejí z předpokladu, že předmětem zkoumání vojenské vědy je válka v celé své totalitě, kdežto minimalistické názory vycházejí z předpokladu, že předmětem zkoumání vojenské vědy je nikoli válka, nýbrž ozbrojený zápas, jako forma „realizace politiky násilnými prostředky“.

Můj názor, odpovídající minimalistickému pojetí v úvodu článku, je možné opřít o následující úvahy.

Požadovat vytvoření jakési „integrované válečné vědy“, chápané jako „věda věd“, zahrnující řadu nejrůznějších vědních disciplín jen proto, že předmětem jejich zkoumání je nějaká objektivní realita, která blíže či vzdáleněji souvisí s objektivní realitou války v její „všeobecné totalitě“, je snad teoreticky i zdůvodňovatelné, ovšem vzhledem k reálné společenské účelnosti a potřebě — absurdní.

Státník či vojenský strateg (ať jednotlivec či jako kolektiv), řešící v systému

praktického řízení státu otázky přípravy války, musí respektovat a samozřejmě tedy i znát a ovládat zákony a zákonitosti celé škály vědních oblastí a disciplín. Ovšem nikdo snad nebude tvrdit, že např. i matematiku (kterou musí ovládat) je proto nutno zahrnout do „vojenské vědy“.

Vojenská věda je tedy společensky plně oprávněná a nezbytná jako speciální společenská věda, zkoumající svým společenským, specifickým způsobem proces přípravy a vedení ozbrojeného zápasu, nenahrazující a nedublující (a tedy do sebe násilně nezačleňující) jiné vědní disciplíny a zejména pak ne takové, jež nejsou společenskými.

V této souvislosti není bezvýznamné upozornit i na fakt, že čeština (a obdobně i další jazyky) má pro ruský výraz „vojennyj“ dva termíny: válečný a vojenský. Nikterak není mým úkolem lingvisticky rozebírat význam těchto termínů. Mohu však konstatovat, že význam uvedených dvou českých výrazů se historicky diferencoval tak, že termín „válečný“

dnes obsahově koresponduje s termínem „válka“, kdežto termín „vojenský“ má obsahově velmi blízko k pojmovému obsahu termínů „armáda“ a „ozbrojená síla“. Jako praktický příklad uvádím obsahovou rozdílnost výrazů „válečný potenciál“ a „vojenský potenciál“. Při čtení ruských originálů je nezbytné velmi citlivě rozlišovat, v jakém smyslu bylo v originále užito slovo „vojennýj“. A nám, vojenským pracovníkům, nestačí — ruské „vojennaja nauka“ jen správně překládat jako „vojenská věda“ a přitom správně přeloženému termínu dávat nesprávný obsah „válečné vědy“.

Je-li tedy vojenská věda vědou, která zkoumá zákony a zákonitosti ozbrojeného zápasu, pak předmětem jejího zkoumání je ozbrojený zápas, skládající se ze strategie, operativy¹⁾ (nazývané na Západě „malou strategií“ nebo „velkou taktikou“ a u nás významově nesprávným a nevystihujícím termínem „operační umění“) a taktiky.

Vojenská věda pak realizuje poznávací proces a jako souhrnný výsledek své poznávací činnosti formuluje teorii ozbrojeného zápasu. Analogicky s rozdělením zkoumaného předmětu dělí se teorie ozbrojeného zápasu do svých tří základních teoretických oblastí: teorie strategie, teorie operativy a teorie taktiky.

Ovšem svůj předmět zkoumání — ozbrojený zápas — může vojenská věda, resp. vojenskovědecký pracovník, zkoumat a poznávat z různých hledisek, s různým cílem; může zkoumat ozbrojený zápas z hlediska poznání souvislostí potřebných pro organizaci ozbrojených sil; může zkoumat ozbrojený zápas z hlediska poznání otázek výchovy a výcviku vojsk; může se zaměřit

na zkoumání ozbrojeného zápasu s cílem vyjasnit nutné zákonitosti z hlediska použití raketových vojsk apod.

Znárodním-li dělení ozbrojeného zápasu na strategii, operativu a taktiku jako vertikální dělení celku, pak hlediska, pod nimiž tento vertikálně členěný předmět zkoumání vojenské vědy studujeme a rozebíráme, vytvářejí nám horizontální členění předmětu zkoumání vojenské vědy. A rovněž tak výsledek zkoumání ozbrojeného zápasu — teorii ozbrojeného zápasu — můžeme samozřejmě členit vertikálně na uvedené již teorie strategie, operativy a taktiky nebo podle horizontálního členění předmětu zkoumání na dílčí teorie: teorii organizace ozbrojených sil, teorii výchovy a výcviku vojsk, teorii použití raketových vojsk apod.

V rámci každé vědy, a tedy i v rámci vojenské vědy, mohou být formulovány dílčí teorie, jež jsou pak určitou částí celku, tedy příslušné vědy a celkové teorie příslušného vědního oboru. Záleží potom jen na historickém vývoji společenské potřeby, zda a kdy se některá takto vytvořená dílčí vědecká teorie osamostatní a vytvoří popřípadě i novou vědní disciplínu. Pokud ovšem je předmět zkoumání a celkový charakter nově vznikající teorie slučitelný s dosavadním celkovým předmětem zkoumání původní vědy a s celkovým jejím charakterem, zůstává nově vyčleněná dílčí teorie i nadále částí dosavadní vědy. Pokud ovšem předmět zkoumání nové vědecké teorie vzniká z části předmětu zkoumání dvou věd, vytváří se nová, relativně samostatná, tzv. průsečíková nebo hraniční vědní oblast nebo vědní disciplína.

Pod „mateřská křídla“ vojenské vědy je tedy v naší současnosti v rámci teorie ozbrojeného zápasu možno začlenit jak např. teorii strategie, tak např. i teorii použití raketového vojska. Nesprávné ovšem je „škatulkové“ dělení vojenské vědy na jednotlivé součásti: vždyť přece teorie strategie musí řešit otázky strategického použití raketových vojsk právě tak, jako teorie použití raketových vojsk nemůže neřešit strategické zásady tohoto použití. Horizontálně a vertikálně členěné části celkové teorie ozbrojeného zápasu neexistují vedle sebe jako teorie navzájem rozhraničitelné, ale naopak jako teorie navzájem se plně dialekticky prolínající.

Každá vědní oblast při zkoumání zákonů a zákonitostí předmětu svého zkoumání, tedy i vojenská věda při zkoumání zákonů a zákonitostí ozbrojeného zápasu

¹⁾ Pracovně zvolený termín „operatika“ nepovažuji za definitivní; v každém případě je však pro uvažovanou obsahovou náplň výstižnější a čistší, než dosud používaný termín „operační umění“. Termín umění je v jistém směru téměř významovým protikladem pojmu věda. (Z téhož důvodu místo termínu vojenské umění ve významu součásti vojenské vědy používám jako zatím pracovní termín — teorie ozbrojeného zápasu.)

Při volbě návrhů definitivních termínů bude třeba rozlišovat tři dialekticky související obsahové kategorie navrhovaných termínů:

a) z pozice předmětu zkoumání: ozbrojený zápas a jako jeho části strategie, operatika a taktika;

b) z pozice výsledků poznávací činnosti vojenské vědy pak teorie ozbrojeného zápasu, teorie strategie, teorie operativy, teorie taktiky;

c) z pozice praktické činnosti velitelů a vojsk (neboť vojenská věda samozřejmě vychází ze zkoumání i praktické činnosti velitelů a štábů) — vojenské umění, strategické umění, operační umění a umění taktické.

zobecňuje svoje poznatky a postupně dospívá až k obecné formulaci svých zákonů a zákonitostí. V teorii ozbrojeného zápasu (a stejně tak v jejích částech: v teorii strategie, v teorii operativy i v teorii taktiky) jsou obsaženy i obecné formulace příslušných zákonů a zákonitostí. Rovněž v dílčích teoriích „vertikálního členění“ teorie ozbrojeného zápasu, jako např. v teorii použití raketového vojska apod., jsou obsaženy i obecné závěry.

Soustředění obecných závěrů, zákonů a zákonitostí teorie ozbrojeného zápasu a jejích dílčích teorií do speciální obecné teorie ozbrojeného zápasu je jistě správné

a potřebné. Přitom ovšem tyto obecné závěry, zákony a zákonitosti i nadále zůstávají obsahem, resp. částí obsahu teorie.

Vedle toho ovšem vojenská věda, jako každá jiná věda, má své speciální „metody zkoumání“. Metody zkoumání každé vědy, pokud jsou příslušnou vědou rovněž zkoumány, přičleňují se k předmětu zkoumání příslušné vědy jako jeho speciální část.

V obecné teorii ozbrojeného zápasu jsou tedy v podstatě soustředěny jednak obecně formulované zákony a zákonitosti ozbrojeného zápasu a jednak teoretické zásady metodologie vojenské vědy.

—☆—

Rekl jsem, že válka ve své totalitě je poznávána celou škálou věd a vědních disciplín; z nich pak vojenská věda realizuje proces poznání v oblasti přípravy a vedení ozbrojeného zápasu.

Jestliže politické vědy realizují proces poznání a rozpracovávají v aplikační sféře své činnosti jednotlivé otázky v oblasti politické existence lidské společnosti vůbec, pak v tomto celkovém rámci zabývají se toutéž problematikou i pro speciální stav politické existence společnosti ve válce. Zákony a zákonitosti odhalené politickými vědami ve sféře poznávací a stejně tak závěry těchto věd ve sféře aplikační, jsou pro vojenskou vědu „historicky relativně stálými faktory“, které vojenská věda nemůže nerespektovat, má-li být a zůstat objektivní společenskou vědou.

Tentýž charakter vztahu k vojenské vědě mají ovšem zákony a zákonitosti, jakož i závěry ostatních věd a vědních oblastí: jsou pro určitou, historicky danou etapu podle svého charakteru buď určujícími, nebo alespoň omezujícími faktory pro oblast vojenské vědy. Tak např. stav rozvoje jaderné fyziky a chemie za druhé světové války nedovoloval vojenské vědě rozvoj poznání o „vedení operací v podmínkách oboustranného použití jaderných zbraní“. Tento stav rozvoje jaderné chemie a fyziky byl v dané etapě omezujícím faktorem pro oblast vojenské vědy. Ovšem s rozvojem poznání jaderné fyziky a chemie v oblasti uvolňování jaderné energie mění se tento faktor a v padesátých letech stává se dokonce určujícím faktorem dalšího rozvoje vojenské vědy.

Na druhé straně ovšem vojenská věda může a musí rozvíjet i různé hypotézy, verifikovatelné v bližší nebo vzdálenější budoucnosti. Při tom samozřejmě musí vycházet nejen z reálné již dosažených vý-

sledků ostatních věd, ale i z hypotéz jejich vlastního rozvoje. A ve svých hypotézách může vojenská věda i rozpracovávat a formulovat požadavky na další rozvoj ostatních věd a vědních disciplín.

Do předmětu zkoumání vojenské vědy je nutné tedy začlenit i „vojenskovední“ zkoumání takovýchto faktorů a stejně tak i vytyčování požadavků na řešení nejrůznějších otázek a problémů v oblastech jiných věd v intencích rozvoje vojenské vědy. Je ale nutné zdůraznit, že např. v uváděném případě uvolňování jaderné energie neřeší vojenská věda, ale jaderná fyzika a chemie a že při tom samozřejmě neplatí „společenskovední zákony a zákonitosti vojenské vědy“, ale zákony a zákonitosti fyzikální a chemické.

Mohu tedy konstatovat, že stanovení a další vývoj uvedených faktorů je funkcí příslušných věd, a naopak využití (popřípadě respektování jejich omezujícího charakteru) a stanovení případných požadavků na jejich další vývoj z hlediska potřeb přípravy a vedení ozbrojeného zápasu je funkcí vojenské vědy. A v tomto smyslu, a jen v tomto smyslu je nutno akceptovat názory, že vojenská věda zkoumá i nejrůznější faktory, mezi nimi pak i ekonomický, morálně politický a další.

Jiný charakter má vzájemný vztah vojenské vědy a např. matematiky. V oblasti vojenskovedního poznání je matematika jednou z metod práce vojenskovedeckých pracovníků, přesněji řečeno — výsledků a závěrů matematiky jako vědy je používáno v procesu poznávání a aplikační činnosti vojenské vědy jako metody vědecké práce. Obdobný je vztah vojenské vědy i k řadě dalších vědních oborů, jako např. ke kybernetice, statistice, logice apod. V budoucnu se může stejně vyvinout i její vztah k biologii, k psychologii apod.,

budou-li výsledky bádání těchto věd použitelné jako metody vědecké práce ve vojenskovědecké oblasti.

O další formě vztahu některých speciálních věd k vojenské vědě jsem již hovořil: je to vztah, kdy určitá speciální věda zkoumá svými metodami práce a ve sféře své vědecké činnosti předmět nebo část předmětu zkoumání vojenské vědy. Tak pedagogika může realizovat svou poznávací nebo aplikační činnost v oblasti výchovy a výcviku vojsk. Stejný vztah může být např. u technických nebo lékařských věd — k vojenské vědě. I mechanika může zkoumat, a zkoumá pohyblivost vojsk, ovšem z hlediska technického s využitím zákonů a zákonitostí mechaniky. Požadovat z tohoto důvodu začleňování „různých technických věd“ do vojenské vědy, tedy do vědy společenského charakteru, je nepravdivé.

Na druhé straně ale je nutné souhlasit s názorem, že v současné době konstituují se určité okrajové „vojenské“ oblasti technických, lékařských i společenských věd, ovšem nikoliv jako součásti vojenské vědy, ale jako součásti, byť i relativně samostatné, příslušných věd technických, lékařských a společenských.

—☆—

Současné dělení vojenské vědy na socialistickou a kapitalistickou není nikterak možné zdůvodňovat diferencovaností jejich předmětu zkoumání: socialistická i kapitalistická vojenská věda zkoumá zákony a zákonitosti přípravy a vedení ozbrojeného zápasu jak svého, tak nepřátelského tábora. Při tom jakékoliv třídní, politické či jiné rozrůznění struktury, zaměření nebo názorů uvnitř reality zkoumaného předmětu je pro obě tyto vojenské vědy historickou objektivní realitou, na niž jako zkoumané realitě zkoumající subjekt z titulu svého zkoumání nemůže nic změnit. Je samozřejmé, že třídní příslušnost, filosofický názor a další rozdílné charakteristické vlastnosti zkoumajícího subjektu mohou ovlivnit hloubku a i správnost jeho poznání; to ovšem platí u všech věd, včetně exaktních, stejně tak jako možnost společenského využití nebo zneužití poznatých zákonů a zákonitostí.

Shodný, objektivně existující předmět zkoumání jak socialistické, tak kapitalistické vojenské vědy se může projevit a také se projevuje v celé řadě shodných

Vedle tohoto procesu diferenciací ve vědách probíhá v nich současně i proces integrace; vytvářet však v současné době rozvoje věd nějakou „válečnou vědu“, jako integraci vojenské vědy a všech okrajových „vojenských“ oblastí nejrozumnějších věd a všech věd, které řeší přípravu a vedení války v celku, nepovažují za zdůvodněné a účelné. Půjde-li snad v budoucnu vývoj takovým směrem, pak ovšem bude nezbytné přetvořit dnešní vojenskou vědu — jako vědu společenskou — na vědu, v níž budou sledovány nejen „společenské formy pohybu“, ale i „nižší formy pohybu“ a kde pak vedle zákonů a zákonitostí společenského charakteru bude realizován proces poznání i zákonů a zákonitostí biologických, chemických a mechanických, podle charakteru široce chápáného předmětu zkoumání takové integrované „vojenské vědy“.

Jiným vývojem by mohlo být konstituování (vedle dnešní vojenské vědy jako vědy zkoumající přípravu a vedení ozbrojeného zápasu) jakési nadřazené „válečné vědy“, jejíž jednou součástí by pak byla i „vojenská věda“.

Jakékoliv úvahy uvedeného charakteru jsou ovšem v dnešní době při nejmenším předčasné a problematické.

názorů a závěrů, obou těchto vojenských věd.

Přitom dnes přijaté dělení vojenské vědy na socialistickou a kapitalistickou má své oprávnění, chápáme-li jako diferencující kritérium nikoliv společný objekt zkoumání, ale různost zkoumajícího subjektu, především různost jeho filosofického světového názoru a různost jeho třídně politické zaangažovanosti.

A co tedy s termínem „sovětská vojenská věda“? Termín sovětská vojenská věda je plně oprávněn všude tam, kde rozumíme vojenskou vědu SSSR z doby existence jediné „sovětské“ formy socialistického státu. Je-li společensky potřebné členit vojenskou vědu podle kritéria světového názorového a třídně politického zainteresovanosti zkoumajícího subjektu — na vojenskou vědu kapitalistickou a na vojenskou vědu socialistickou, pak souhlas s existencí dnešní sovětské vojenské vědy by znamenal nejen nezbytnost připuštění dalšího kritéria dělení vojenské vědy, totiž státní provenience, ale jako nevyhnutelný důsledek takového kritéria dělení vědy i existen-

ci dalších „státních“ nebo „národních“ věd, o čemž ovšem z gnoseologického hlediska nelze vůbec uvažovat.

Používáme-li proto dnes termínu „sovětská vojenská věda“, buď hovoříme o vojenské vědě sovětského státu z údobí do vzniku světové socialistické soustavy (1945—1948), nebo používáme termínu „sovětská vojenská věda“ jako synonyma

(jazykově ovšem nesprávného) termínu „socialistická věda“. Lze chápat tento termín i v přeneseném slova smyslu (tedy nikoliv v gnoseologickém významu) obdobně jako hovoříme-li o sovětské technice, sovětské kosmonautice, tj. ve smyslu celkového výsledku vědeckovýzkumné činnosti sovětských vědeckých pracovníků v dané oblasti.

* * *

Vědeckým potenciálem rozumíme dnes ve vojenství především celkovou úroveň, kapacitu a rychlost rozvoje veškerého vědeckého a technického myšlení určitého státu a jeho schopnost rychle a úspěšně řešit otázky a problémy, vytyčované v oblasti rozvoje vědy a techniky, potřebami obranyschopnosti státu, potřebami přípravy a vedení války.

Úroveň vědeckého potenciálu státu (nebo koalice států) ve vojenství je tak přímo závislá na stavu rozvoje prakticky všech vědních oborů a na kvalitě i kvantitě vědeckovýzkumné základny příslušného státu (nebo států příslušné koalice).

Specifickou otázkou je, jak má být zaměřena a budována vědeckovýzkumná základna ozbrojených sil naší republiky.

Současná kategorizace jednotlivých vědních oborů projevila se v ozbrojených silách členěním vědecké práce v armádě na oblast věd společenských, na oblast vojenské vědy, na oblast technických věd a na oblast lékařských věd.

V oblasti, nazývané „společenskovední“²⁾, jsou v důsledku historického vývoje začleněny vědní specializace společenskopolitické, filosofické a ekonomické.

V takto chápané oblasti „společenských věd“ v armádě (stejně tak i v oblasti „technických věd“ a v oblasti „lékařských věd“ v armádě) v žádném případě nejde a nemůže jít o povinnost ozbrojených sil zabezpečit svojí základnou celkový rozvoj příslušných vědních oblastí (např. tedy ekonomie, psychologie, chemie, chirurgie, kybernetiky apod.). Tento úkol může plnit a plní v první řadě základní, mimoarmádní vědecké a výzkumné insti-

tuce, především pak instituce Československé akademie věd a civilních vysokých škol.

Vlastní vědeckovýzkumná základna MNO musí zabezpečit řešení především specificky vojenských úkolů, vytyčovaných v zájmu ozbrojených sil a obranyschopnosti státu, pokud nejsou řešitelné mimoarmádními řešitelskými institucemi ať již z důvodů nezbytnosti náročného vojenskodborného vzdělání řešitelů, nebo z důvodů nedostatku kapacity řešitelské základny mimoarmádních institucí.

Vojenská věda má ovšem ve srovnání s ostatními oblastmi vědecké práce v armádě zvláštní postavení: její rozvoj je totiž v celostátním měřítku úkolem MNO; mimo armádu ve státě neexistuje vojenskovední základna.

Tato výlučnost vojenskovedecké základny ve státě vyžadovala by maximálně přednostní rozvoj v armádě právě této základny, kdyby nebyla kompenzována jinou výlučností: všechny základní úkoly vojenské vědy mohou a musí být řešeny především vojenskovedeckou základnou sovětských ozbrojených sil, jejíž příslušníci mají k dispozici nezbytné a určující dnes podmínky, zejména údaje z oblasti jaderných zbraní. Vlastní československá vojenskovedecká základna musí být proto budována jen v takovém rozsahu jak kvalitativním, tak kvantitativním, aby byla schopna zabezpečit potřebnou aplikaci výsledků sovětských vojenskovedeckých pracovníků na specifické podmínky československé a řešit některé specifické, převážně jen dílčí problémy ČSSR a československých ozbrojených sil.

Tato druhá výlučnost, to je nezbytná a těsná vazba na výsledky sovětské vědeckovýzkumné základny, i když snad ve zmírněném měřítku, je ovšem charakteristická i pro všechny ostatní oblasti vědeckovýzkumné činnosti v našich ozbrojených silách.

²⁾ Vojenská věda je rovněž společenskou vědou, avšak jako obsahově určující oblast vědeckovýzkumné práce v ozbrojených silách historicky se včlenila po organizační stránce jako základní vědní oblast v rámci vědecké práce v ozbrojených silách vůbec.

Můj článek by nebyl uzavřený, kdybych opoměl rozebrat vzájemný vztah vojenské vědy a vojenské doktríny.

Jestliže u vojenské vědy jsem zdůraznil její nadnárodní, celospolečenský charakter, pak u vojenské doktríny, jako „... soustavy názorů, zásad a norem, oficiálně přijatých státem (koalicí států) k řešení politických, ekonomických a vojenských problémů přípravy a vedení války daným státem (danou koalicí států)“, ... musím naopak zdůraznit její „státní“ charakter.

Vojenská doktrína, ať státní, či koaliční, má charakter normy, přijaté státní autoritou, a určuje, které názory, závěry a normy v oblasti přípravy a vedení války budou příslušným státem realizovány.

Názory vedení každého státu na otázky přípravy a vedení války tímto státem existují objektivně; přitom naprosto nerozhoduje, zda vědecké závěry, které státní moc v rámci vojenské doktríny povyšuje na závazné normy, byly zpracovány vědeckými pracovníky vlastního státu nebo státu spojeneckého, či snad i státu nepřátelského. Doktrinálními mohou se stát dokonce i názory nevědecké, např. některé subjektivistické názory diktátorovy, pokud je prosadí ve svém státě jako státní moci nařízenou normu pro přípravu a vedení války.

Je ovšem naprosto samozřejmé a logické, že vedoucí stát určité koalice ovlivňuje tvorbu, zaměření i obsah vojenských doktrín svých partnerů v koalici, a to jak svým rozhodujícím podílem při rozvoji příslušných věd, tak i bezprostředně svou vojenskou doktrínou.

Má-li se nyní řešit vzájemný vztah takto chápáné doktríny k vojenské vědě, musím především zdůraznit jednak rozsahovou a jednak předmětnou rozdílnost obou těchto pojmů.

Vojenská doktrína zahrnuje pouze tu část vědeckých poznatků příslušných věd, které stát přijímá jako právní normu, závaznou pro celý stát při přípravě a vedení války. To za prvé.

Vojenská doktrína však zahrnuje státem přijaté normy nejen z oblasti vojenské vědy, ale i z věd politických a ekonomických. To za druhé.

Zůjím proto svůj další rozbor na vzájemné vztahy vojenské vědy a vojenskovední závěry a normy vojenské doktríny.

Vojenská doktrína čerpá své vojenskovední závěry z vojenské vědy. Veškeré vojenské doktrinální závěry, pokud jde o vědecké, byly předem rozpracovány v oblasti vojenské vědy. To je jedna stránka vzájemných vztahů vojenské vědy a vojenskovedních závěrů vojenské doktríny.

Jakmile ovšem státní moc akceptuje určitý vědecký závěr za doktrinální, usměrňuje zpětně vojenskou vědu, zejména v její aplikační činnosti, na vědeckovýzkumné rozpracování doktrinálně přijatých zásad, závěrů a norem. A to je druhá stránka téhož dialektického vztahu.

Přitom ovšem v oblasti vojenské vědy i nadále probíhá a prohlubuje se proces poznání, během něhož je možné dospět k závěrům, i odporujícím přijatým a realizujícím se názorům současné vojenské doktríny. Vojenská věda pak předkládá státní moci návrhy na úpravu, upřesnění a popřípadě i zásadní změnu příslušných doktrinálních závěrů.

Obdobný je i vztah politických a ekonomických věd k politickým a ekonomickým závěrům vojenské doktríny.

Lze proto konstatovat, že vzájemný vztah vojenské doktríny k příslušným vědním oblastem není možné v žádném případě vyjadřovat vztahem podřízenosti a nadřízenosti. Jde tu o vztah vzájemné, dialektické závislosti: vědy rozpracovávají podklady pro formulaci vojenských doktrín jako trvalý proces, v souladu s dalším rozvojem a prohlubováním poznání ve vlastní vědní oblasti; vojenská doktrína pak ukládá vědám, zejména v oblasti jejich výzkumné, aplikační činnosti, podrobně rozpracovat ty teorie, nároky a normy, které svým začleněním do vojenské doktríny jsou přijaty k realizaci ve státě; vojenská doktrína je tedy „sitem“, jímž prochází, nebo jsou zadržovány závěry vědeckých hypotéz příslušných věd, na své cestě k realizaci v praktickém životě státu.

Přitom vojenská doktrína ve svém komplexu umožňuje a realizuje koordinaci a integraci politických, ekonomických a vojenských principů teorie i praktických možností státu v oblasti přípravy a vedení války daným státem.